

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 22. novembar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 22. novembra 2011. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ŠEZDESETOM, ŠEZDESET PRVOM, ŠEZDESET TREĆEM I
ŠEZDESET ČETVRTOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG U VEZI S KRŠENJEM
OBAVEZE OBJELODANJIVANJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Šezdesetom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja i odrede pravna sredstva", koji je, u ime optuženog, usmeno iznio njegov pravni savjetnik 20. oktobra 2011. godine (dalje u tekstu: Šezdeseti zahtjev); "Memorandumu u prilog Šezdesetom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Ivo Atlija)", koji je optuženi 21. oktobra 2011. godine podnio na javnoj osnovi s povjerljivim dodacima (dalje u tekstu: Memorandum u prilog Šezdestom zahtjevu); "Dopunski memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Ivo Atlija)", koji je optuženi podnio 26. oktobra 2011. godine (dalje u tekstu: Dopuna Šezdesetog zahtjeva);¹ "Šezdeset prvi zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Mevludin Sejmenović)", koji je optuženi 26. oktobra 2011. godine podnio na javnoj osnovi (dalje u tekstu: Šezdeset prvi zahtjev);² "Drugi dopunski memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Ivo Atlija)", koji je optuženi podnio 8. novembra 2011. godine na javnoj osnovi s povjerljivim dodatkom (dalje u tekstu: Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva); "Šezdeset treći zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (KDZ011)", koji je optuženi 8. novembra 2011. godine podnio na javnoj osnovi s povjerljivim dodatkom (dalje u tekstu: Šezdeset treći zahtjev); "Šezdeset četvrti zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Idriz Merdžanić)", koji je optuženi podnio 10. novembra 2011. godine na javnoj osnovi s povjerljivim dodatkom (dalje u tekstu: Šezdeset četvrti zahtjev)³ i ovim donosi odluku po njima.

¹ Vijeće napominje da je 22. novembra 2011. godine naložilo optuženom da ponovno podnese Dopunu Šezdesetog zahtjeva s javnom redigovanom verzijom povjerljivog Dodatka B i Sekretarijatu da promijeni status Dopune Šezdesetog zahtjeva tako da njen dodatak dobije povjerljivi status. V. T. 21686 (22. novembar 2011. godine).

² Vijeće napominje da je 22. novembra 2011. godine naložilo optuženom da ponovno podnese Šezdeset prvi zahtjev s javnom redigovanom verzijom povjerljivog Dodatka A i Sekretarijatu da promijeni status Šezdeset prvog zahtjeva tako da njegov dodatak dobije povjerljivi status. V. T. 21686 (22. novembar 2011. godine).

³ U nastavku teksta, Vijeće će o Šezdesetom zahtjevu, Memorandumu u prilog Šezdesetom zahtjevu, Dopuni Šezdesetog zahtjeva, Drugoj dopuni Šezdesetog zahtjeva, Šezdeset prvom zahtjevu, Šezdeset trećem zahtjevu i Šezdeset četvrtom zahtjevu govoriti kao o "Zahtjevima". Vijeće napominje da je optuženi 28. oktobra 2011. godine povukao "Šezdeset drugi zahtjev za da se konstatuje kršenje obaveze

I. Argumenti

A. Šezdeseti zahtjev

1. U Šezdesetom zahtjevu, koji je iznesen usmeno 20. oktobra 2011. godine, optuženi, u vezi s tri pisma iz 1996. godine objelodanjena toga dana (dalje u tekstu: Prva prepiska u vezi s Atlijom), tvrdi da je Tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).⁴ On primjećuje da je Prva prepiska u vezi s Atlijom vođena između tužilaštva i vlade države u kojoj je svjedok Ivo Atlija u to vrijeme boravio i da je tužilaštvo "zatražilo i dobilo dozvolu da g. Atlija, zbog svjedočenja u svojstvu svjedoka tužilaštva u predmetima na MKSJ, ostane u toj zemlji i da se ne izvrši njegova repatrijacija u Bosnu".⁵ Optuženi tvrdi da se Prva prepiska u vezi s Atlijom tiče Atlijine vjerodostojnosti jer je u njoj riječ o povlastici koju je taj svjedok dobio u zamjenu za svjedočenje.⁶

2. Optuženi se poziva na nedavnu odluku u predmetu *Tužilac protiv Haradinaja i drugih* "u kojoj je konstatovano da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 kada nije objelodanilo istovrsne informacije u tom predmetu u vezi s podržavanjem zahtjeva za azil".⁷ Povodeći se za Odlukom u predmetu *Haradinaj*, optuženi je 18. oktobra 2011. godine zatražio sav materijal koji se odnosi na "eventualna obećanja ili povlastice koje su svjedoci dobili", što je potaklo tužilaštvo da objelodani Prvu prepisku u vezi s Atlijom.⁸

objelodanjivanja i odrede pravna sredstava (oktobar 2011. godine)", podnesen istoga dana. V. T. 20615 (28. oktobar 2011. godine).

⁴ Rasprava, T. 20302 (20. oktobar 2011. godine); Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 1-3.

⁵ Rasprava, T. 20302 (20. oktobar 2011. godine); Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 2.

⁶ Rasprava, T. 20303-20304 (20. oktobar 2011. godine); Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 4.

⁷ Rasprava, T. 20302 (20. oktobar 2011. godine), gdje se upućuje na *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84bis-T, Odluka po zajedničkom zahtjevu odbrane za pravno sredstvo protiv kršenja pravila 68 od strane tužilaštva i za sankcije na osnovu pravila 68bis, 12. oktobar 2011. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj*). V. i Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 5-6.

⁸ Rasprava, T. 20302-20303 (20. oktobar 2011. godine).

3. Optuženi tvrdi da mu je tim kasnim objelodanjivanjem nanesena šteta jer nije mogao pregledati Prvu prepisku u vezi s Atlijom prije nego što je započeo s Atlijinim unakrsnim ispitivanjem.⁹ On takođe tvrdi da je taj materijal trebao imati prije početka suđenja jer bi mu on pomogao u razradi strategije odbrane, između ostalog u utvrđivanju čije svjedočenje treba osporiti zbog nevjerodostojnosti.¹⁰ On od Vijeća traži da konstatuje da je pravilo 68 Pravilnika prekršeno i da izuzme Atlijino svjedočenje "s obzirom na prirodu i broj kršenja u ovom predmetu, ili da, kao minimum, odgodi unakrsno ispitivanje" kako bi optuženom dalo dovoljno vremena da pregleda Prvu prepisku u vezi s Atlijom i inkorporiše je u svoje unakrsno ispitivanje.¹¹

4. Tužilaštvo je 20. oktobra 2011. godine ukratko usmeno odgovorilo na Šezdeseti zahtjev i reklo da je odgovorilo "što je prije moglo" na ono što je smatralo zahtjevom optuženog na osnovu pravila 66(B), da Prva prepiska u vezi s Atlijom sadrži vrlo kratke dokumente koji su već "u potpunosti usvojeni", kao i da ima "više nego dovoljno vremena" da ih optuženi inkorporiše u svoju strategiju unakrsnog ispitivanja.¹²

5. Istoga dana, Vijeće je zauzelo stav da neće rješavati da li objelodanjivanje Prve prepiske u vezi s Atlijom predstavlja kršenje pravila 68 Pravilnika dok ne dobije pismene podneske u vezi s tim pitanjem.¹³ Bez obzira na to, s obzirom na kratkoću Prve prepiske u vezi s Atlijom i činjenicu da Atlijino svjedočenje neće završiti do 26. oktobra 2011. godine, Vijeće je odlučilo da će optuženi imati više nego dovoljno vremena da razmotri Prvu prepisku u vezi s Atlijom i da mu stoga neće biti nanesena šteta ako Atlijino unakrsno ispitivanje počne 20. oktobra 2011. godine.¹⁴ Vijeće je, dakle, odbilo prvi dio Šezdesetog zahtjeva.

⁹ Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 8.

¹⁰ Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 8.

¹¹ Rasprava, T. 20303 (20. oktobar 2011. godine); Memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu, par. 9-10, 12.

¹² Rasprava, T. 20304 (20. oktobar 2011. godine).

¹³ Rasprava, T. 20305 (20. oktobar 2011. godine).

¹⁴ Rasprava, T. 20305 (20. oktobar 2011. godine).

6. U Dopuni Šezdesetog zahtjeva, optuženi tvrdi da je 25. oktobra 2011. godine, nakon što je on počeo s Atljinim unakrsnim ispitivanjem, tužilaštvo objelodanilo "četiri dodatna dokumenta u vezi sa svojim trajnim nastojanjima da svjedoku tužilaštva pomogne da izbjegne repatrijaciju u Bosnu" (dalje u tekstu: Druga prepiska u vezi s Atlijom).¹⁵ On tvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika kada Drugu prepisku u vezi s Atlijom nije objelodanilo čim je to bilo moguće i napominje da se u Drugoj prepisci u vezi s Atlijom pominje dodatna prepiska koja tek treba biti objelodanjena.¹⁶ Optuženi tvrdi da objelodanjivanje Druge prepiske u vezi s Atlijom pokazuje da je tužilaštvo "interveniralo u korist mnogih svojih svjedoka kako bi spriječilo njihovu repatrijaciju" i da još uvijek nije objelodanilo drugi "sličan materijal za bilo kojeg svog svjedoka u ovom predmetu".¹⁷ Optuženi stoga od Vijeća traži da:

- (A) tužilaštvu naloži da smjesta objelodani sve preostale dokumente u vezi sa svojim nastojanjima u ime g. Atlije da spriječi njegovu repatrijaciju u Bosnu i obezbjedi njegovo naseljavanje u drugoj državi;
- (B) tužilaštvu naloži da do 31. oktobra 2011. godine objelodani sav takav materijal na osnovu pravila 68 za sve svoje svjedoke; i
- (C) tužilaštvu naloži da objasni zašto takav materijal nije objelodanilo u ranijoj fazi suđenja.¹⁸

7. Tužilaštvo je 4. novembra 2011. godine dostavilo "Konsolidovani odgovor na Karadžićev šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja" (dalje u tekstu: Odgovor na šezdeseti i šezdeset i prvi zahtjev), u kojem kaže da Šezdeseti zahtjev, Dopunu Šezdesetog zahtjeva i Šezdeset prvi zahtjev treba odbaciti jer optuženi nije pokazao ekskulpatorni ili ublažujući karakter tog materijala, kao ni postojanje štete koja bi opravdavala traženo pravno sredstvo.¹⁹ Konkretno, tužilaštvo ne smatra da materijal na koji se odnose Šezdeseti zahtjev, Dopuna Šezdesetog zahtjeva i Šezdeset prvi zahtjev "može" uticati na vjerodostojnost dotičnog svjedoka. Tužilaštvo

¹⁵ Dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 2.

¹⁶ Dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 3-4.

¹⁷ Dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 5-6.

¹⁸ Dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 7.

¹⁹ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 1-2, 10-11.

tvrdi da "mjere pomoći svjedoku koje ostaju u razumnim okvirima, koje su smišljene u kontekstu Međunarodnog suda – i od kojih se očekuje da osiguraju zaštitu svjedoka i omogućće njihovo svjedočenje, ne mogu, same za sebe, poljuljati vjerodostojnost svjedoka", kao i da mjere pomoći za koje svjedok ne zna ne mogu uticati na vjerodostojnost.²⁰ Tužilaštvo kaže da su mjere o kojima se govori u objelodanjenom materijalu "mjere da se svjedoku vrati nivo bezbjednosti koji je ranije imao, ili da se pomogne da se svjedoku ne naudi kako bi se osigurala njegova bezbjednost i daljnje učešće u sudskom postupku".²¹ Odgovarajući na argument optuženog da je moguće da postoje dodatni dokumenti, tužilaštvo tvrdi da će eventualne dodatne informacije koje će biti dostavljene u svakom slučaju u znatnoj mjeri sličiti materijalu koji je već objelodanjen.²²

8. Tužilaštvo nadalje tvrdi da se u Odluci u predmetu *Haradinaj* samo ponavlja već postojeća sudska praksa u vezi s pravilom 68 i da se nikako ne može reći da se u njoj prihvaća "pristup odlučivanju na osnovu pravila 68 koji bi se zasnivao na kategorijama".²³ Tužilaštvo nadalje sugerše da sudska praksa na Međunarodnom krivičnom sudu za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR) na koju se optuženi poziva ne ide u prilog njegovom stavu da je sav materijal koji se odnosi na pomoć spada u djelokrug pravila 68, nego u prilog odlučivanju od slučaja do slučaja.²⁴

9. Tužilaštvo stoga konstatuje da je raspoloživi materijal pravovremeno objelodanjen na osnovu pravila 66(B), a ne na osnovu pravila 68 Pravidnika.²⁵ Shodno tome, s obzirom na to da tužilaštvo nije prekršilo svoju obavezu objelodanjivanja i da optuženom nije nanesena nikakva šteta, nema opravdanja za traženo pravno sredstvo.²⁶

²⁰ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 4.

²¹ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 6.

²² Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 13.

²³ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 5, 8.

²⁴ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 9.

²⁵ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 12.

²⁶ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 14-19.

10. U Drugoj dopuni Šezdesetog zahtjeva, optuženi tvrdi da je tužilaštvo 2. novembra 2011. godine objelodanilo "još pet dokumenata u vezi sa svojim trajnim nastojanjima da svjedoku tužilaštva pomogne da izbjegne repatrijaciju u Bosnu" (dalje u tekstu: Treća prepiska u vezi s Atlijom).²⁷ On ponavlja da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika kada nije objelodanilo Treću prepisku u vezi s Atlijom čim je to bilo moguće.²⁸ Optuženi dodaje da višestruke intervencije tužilaštva kako bi Atlija bio izuzet od repatrijacije mogu uticati na njegovu vjerodostojnost jer "je moguće uvjerljivo tvrditi da je on motiviran da svjedoči u korist tužilaštva kako bi ispunio svoj dio nagodbe", što bi mu omogućilo da ostane u državi u kojoj je u to vrijeme boravio.²⁹ Optuženi nadalje tvrdi, odgovarajući na argument tužilaštva u Odgovoru na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, da se nastojanja da se svjedoku pomogne u proceduri preseljenja, deportacije ili repatrijacije po svom karakteru razlikuju od "rutinskog plaćanja dnevnica i putnih troškova svjedocima koji dolaze svjedočiti u Haag, koji možda nisu obuhvaćeni pravilom 68".³⁰ Optuženi stoga ponavlja zahtjev da se Atlijin iskaz izuzme ili, alternativno, traži da se taj svjedok ponovno pozove da svjedoči.³¹

11. Tužilaštvo je 9. novembra 2011. godine podnijelo "Dopunski odgovor na Drugi dopunski memorandum u prilog Šezdesetom zahtjevu da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Ivo Atlija)" (dalje u tekstu: Odgovor na Drugu dopunu Šezdesetog zahtjeva), u kojem se protivi Drugoj dopuni Šezdesetog zahtjeva jer tvrdi da je Treća prepiska u vezi s Atlijom u znatnoj mjeri slična Prvoj prepisci u vezi s Atlijom i Drugoj prepisci u vezi s Atlijom. Tužilaštvo tvrdi da je ta cijela prepiska rezultat Atlijine legitimne potrebe za zaštitom proizišle iz njegovog statusa svjedoka i ne utiče nužno na njegovu vjerodostojnost.³² Naposljetku, tužilaštvo se protivi zahtjevu optuženog da se Alija ponovno pozove da svjedoči jer optuženi tokom unakrsnog ispitivanja nije pokrenuo pitanja vezana za prepisku u vezi s Atlijom.³³

²⁷ Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 3.

²⁸ Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 4.

²⁹ Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 6.

³⁰ Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 9.

³¹ Druga dopuna Šezdesetog zahtjeva, par. 11-12.

³² Odgovor na Drugu dopunu Šezdesetog zahtjeva, par. 7.

³³ Odgovor na Drugu dopunu Šezdesetog zahtjeva, par. 9.

B. Šezdeset prvi zahtjev

12. Optuženi u Šezdeset prvom zahtjevu tvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika u vezi s pismom tužilaštva upućenom vladi države u kojoj je Sejmenović boravio u to vrijeme (dalje u tekstu: Prepiska u vezi s Sejmenovićem) od 27. septembra 2001. godine, u kojem tužilaštvo traži da se svjedoku Mevludinu Sejmenoviću omogući da ondje zatraži boravišnu dozvolu, objelodanjenim 26. oktobra 2011. godine.³⁴ Optuženi primjećuje da se u Prepisci u vezi sa Sejmenovićem pominju još dva pisma u vezi s tim pitanjem i od Vijeća traži da naloži da mu se ta pisma smjesta objelodane.³⁵ Pozivajući se i s tim u vezi na Odluku u predmetu *Haradinaj*, optuženi tvrdi da Prepiska u vezi sa Sejmenovićem "u potpunosti spada u djelokrug pravila 68" jer utiče na vjerodostojnost svjedoka tužilaštva.³⁶

13. Optuženi tvrdi da mu je nanesena šteta kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi sa Sejmenovićem, koja je objelodanjena dan prije nego što je prema rasporedu trebalo početi Sejmenovićevo svjedočenje, da je nije uspio pregledati "dovoljno prije nego što je počeo s unakrsnim ispitivanjem" i da je taj materijal trebao imati prije početka suđenja jer bi mu on pomogao u razradi strategije odbrane, između ostalog, u utvrđivanju čije svjedočenje treba osporiti zbog nevjerodostojnosti.³⁷ Osim što zahtijeva da se konstatuje da je prekršeno pravilo 68, optuženi od Vijeća takođe traži da naloži izuzimanje iskaza Mevludina Sejmenovića.³⁸ On tvrdi da je ta vanredna mjera opravdana s obzirom na "obrazac kršenja obaveze objelodanjivanja u ovom predmetu".³⁹

14. Vijeće podsjeća da je tužilaštvo 4. novembra 2011. godine podnijelo Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev i upućuje na njega u svom sažetku argumentacije tužilaštva u paragrafima 7 do 9 gore u tekstu.

³⁴ Šezdeset prvi zahtjev, par. 1-2.

³⁵ Šezdeset prvi zahtjev, par. 4.

³⁶ Šezdeset prvi zahtjev, par. 5-7.

³⁷ Šezdeset prvi zahtjev, par. 9.

³⁸ Šezdeset prvi zahtjev, par. 10-11.

³⁹ Šezdeset prvi zahtjev, par. 11, 13.

C. Šezdeset treći zahtjev

15. U Šezdeset trećem zahtjevu optuženi tvrdi da je tužilaštvo iznova prekršilo pravilo 68 Pravilnika kada nije objelodanilo prepisku tužilaštva i jedne države u vezi s postupkom repatrijacije svjedoka KDZ011 (dalje u tekstu: Prepiska u vezi s KDZ011).⁴⁰ Optuženi tvrdi da je Prepiska u vezi s KDZ011 objelodanjena tek 8. novembra 2011. godine, odnosno dan prije nego što je prema rasporedu trebalo početi svjedočenje tog svjedoka. Optuženi tvrdi da mu je kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi s KDZ011 nanesena šteta jer je nije mogao pregledati "dovoljno prije nego što je počeo s unakrsnim ispitivanjem" i da je taj materijal, kao i materijal o kojem se govori gore u tekstu, trebao imati prije početka suđenja.⁴¹ Optuženi stoga traži da Vijeće konstatuje da je prekršeno pravilo 68 i da se izuzme iskaz KDZ011.⁴²

16. Tužilaštvo je 9. novembra 2011. godine podnijelo "Odgovor na Šezdeset treći zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (KDZ011)" (dalje u tekstu: Odgovor na Šezdeset treći zahtjev), u kojem se protivi Šezdeset trećem zahtjevu. Tužilaštvo tvrdi da optuženi nije pokazao da Prepiska u vezi s KDZ011 ima ekskulpatorni ili ublažujući karakter,⁴³ kao ni to da mu je nanesena bilo kakva šteta,⁴⁴ zbog čega bi izuzimanje iskaza tog svjedoka bilo neprimjereno.⁴⁵

D. Šezdeset četvrti zahtjev

17. Isto tako, optuženi u Šezdeset četvrtom zahtjevu tvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 kada nije objelodanilo prepisku između tužilaštva i vlade jedne države u vezi s postupkom repatrijacije svjedoka Idriza Merdžanića (dalje u tekstu: Prepiska u vezi s

⁴⁰ Šezdeset treći zahtjev, par. 1-2.

⁴¹ Šezdeset treći zahtjev, par. 7.

⁴² Šezdeset treći zahtjev, par. 8-9.

⁴³ Odgovor na Šezdeset treći zahtjev, par. 2-3.

⁴⁴ Odgovor na Šezdeset treći zahtjev, par. 9.

⁴⁵ Odgovor na Šezdeset treći zahtjev, par. 8.

Merdžanićem).⁴⁶ Optuženi tvrdi da je Prepiska u vezi s Merdžanićem objelodanjena tek 8. novembra 2011. godine, sedmicu dana prije nego što je prema rasporedu trebalo početi svjedočenje tog svjedoka.⁴⁷ Optuženi tvrdi da mu je kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi s Merdžanićem nanescena šteta jer je nije mogao pregledati "dovoljno prije nego što je počeo s unakrsnim ispitivanjem" i da je taj materijal trebao imati prije početka suđenja.⁴⁸ Optuženi stoga od Vijeća traži da konstatuje da je prekršeno pravilo 68 i naloži da se izuzme Merdžanićev iskaz.⁴⁹

18. Tužilaštvo je 14. novembra 2011. godine podnijelo "Odgovor na Šezdeset četvrti zahtjev da se konstatuje kršenje obaveze objelodanjivanja (Idriz Merdžanić)" (dalje u tekstu: Odgovor na Šezdeset četvrti zahtjev), u kojem se protivi Šezdeset četvrtom zahtjevu. Tužilaštvo tvrdi da optuženi nije pokazao da Prepiska u vezi s KDZ011 ima ekskulpatorni ili ublažujući karakter,⁵⁰ kao ni to da mu je nanescena bilo kakva šteta,⁵¹ zbog čega bi bilo neprimjereno konstatovati da je prekršeno pravilo 68.⁵²

II. Mjerodavno pravo

19. Vijeće ponavlja da pravilo 68 Pravilnika tužilaštvu nameće stalnu obavezu da "odbrani objelodani[...] sve materijale koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza optužbe".⁵³ Da bi se utvrdilo da je tužilaštvo prekršilo tu obavezu, optuženi mora "iznijeti *prima facie* dokaz[e] o mogućem ekskulpatornom ili ublažujućem karakteru" materijala o kojem je riječ.⁵⁴

⁴⁶ Šezdeset četvrti zahtjev, par. 2.

⁴⁷ Šezdeset četvrti zahtjev, par. 3.

⁴⁸ Šezdeset četvrti zahtjev, par. 6.

⁴⁹ Šezdeset četvrti zahtjev, par. 7-8.

⁵⁰ Odgovor na Šezdeset četvrti zahtjev, par. 2-3.

⁵¹ Odgovor na Šezdeset četvrti zahtjev, par. 8-9.

⁵² Odgovor na Šezdeset četvrti zahtjev, par. 10.

⁵³ Odluka po zahtjevu optuženog da se odrede rokovi za objelodanjivanje, 1. oktobar 2009. godine, par. 19, u kojoj se poziva na *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Drugostepena presuda, 29. juli 2004. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*), par. 267.

⁵⁴ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 179.

20. Vijeće ponavlja da, bez obzira na internu praksu tužilaštva, postoji jasna obaveza objelodanjivanja potencijalno ekskulpatornog materijala "što je prije moguće", kao i da se "trajnost obaveze odnosi [...] samo na činjenicu da nakon dostave novog materijala tužilaštvu, ono mora ocijeniti da li je materijal potencijalno oslobađajući i shodno tome ga objelodaniti".⁵⁵ Tužilaštvo takođe podsjeća da, iako je uobičajeno da odluka o tome koji je materijal potencijalno ekskulpatoran i treba biti objelodanjen na osnovu pravila 68 predstavlja procjenu zasnovanu na činjenicama u okviru diskrecionog ovlaštenja tužilaštva, mogu postojati primjeri u kojima stav tužilaštva o tome šta nije potencijalno ekskulpatorno nije u saglasnosti sa stavom optuženog ili Vijeća.⁵⁶

21. Pravilo 68*bis* predviđa da Pretresno vijeće može odlučiti, *proprio motu* ili na zahtjev jedne od strana, koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja po Pravilniku. Pri utvrđivanju (eventualnog) odgovarajućeg pravnog sredstva, Vijeće mora ispitati da li je optuženom relevantnim kršenjem nanesena bilo kakva šteta.⁵⁷

III. Diskusija

A. Jesu li Prva prepiska u vezi s Atlijom, Druga prepiska u vezi s Atlijom, Treća prepiska u vezi s Atlijom (dalje u tekstu zajedno: Prepiska u vezi s Atlijom), Prepiska u vezi sa Sejmenovićem, Prepiska u vezi s KDZ011 i Prepiska u vezi s Merdžanićem (dalje u tekstu zajedno: Sporne prepiske) materijal na koji se odnosi pravilo 68

⁵⁵ Odluka po zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje odluke Pretresnog vijeća od 11. novembra 2010., 10. decembar 2010. godine, par. 11.

⁵⁶ Odluka po četrdeset devetom i pedesetom zahtjevu optuženog u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja, 30. juni 2011. godine, par. 39.

⁵⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 179; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 268.

22. Optuženi tvrdi da Sporne prepiske imaju ekskulpatorni karakter i utiču na vjerodostojnost svakog od tih svjedoka. Tužilaštvo tvrdi da to nije slučaj, već da je riječ o "rutinskoj pomoći".⁵⁸

23. Vijeće napominje da je u Odluci u predmetu *Haradinaj* konstatovano da su "dokazi da je Tužilaštvo pružilo ili bi moglo pružiti bilo kakvu objektivnu pomoć svjedoku u potpunosti u području primjene pravila 68".⁵⁹ To je konstatovano s obzirom na specifične činjenične okolnosti, između ostalog, činjenicu da je u tom predmetu konstatovano da je tužilaštvo bilo "dužno da odbrani objelodani sve materijale u svom posjedu koji se odnose na predmet u vezi s azilom za svjedoka 75 jer je svjedok 75, kao svjedok tužilaštva, zatražio i dobio povlasticu".⁶⁰ Vijeće je takođe primilo na znanje prvostepene odluke MKSR-a na koje optuženi upućuje u Memorandumu u prilog Šezdesetom zahtjevu i Drugoj dopuni Šezdesetog zahtjeva, a u kojima je zauzet stav da pokrivanje finansijskih troškova može imati uticaja na vjerodostojnost svjedoka.⁶¹ Vijeće smatra da sav materijal u posjedu tužilaštva na osnovu kojeg se može utvrditi da je neki svjedok kao svjedok tužilaštva zatražio i/ili dobio neku povlasticu može uticati na vjerodostojnost dotičnog svjedoka, zbog čega mora biti objelodanjen na osnovu pravila 68. Vijeće stoga smatra da to da li je neki materijal koji se odnosi na "pomoć pruženu svjedoku" u području primjene pravila 68 treba ocjenjivati od slučaja do slučaja. Vijeće će stoga redom ispitati Prepisku u vezi s Atlijom, Prepisku u vezi sa Sejmenovićem, Prepisku u vezi s KDZ011 i Prepisku u vezi s Merdžanićem kako bi za svakog od tih svjedoka ocijenilo da li je kao svjedok tužilaštva zatražio i/ili dobio neku povlasticu.

⁵⁸ Odgovor na šezdeseti i šezdeset prvi zahtjev, par. 4; Odgovor na Šezdeset treći zahtjev, par. 6.

⁵⁹ Odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 85.

⁶⁰ Odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 54 (naglasak dodat).

⁶¹ V. na primjer, *Tužilac protiv Karemere i drugih*, ICTR-98-44-T, Odluka po zahtjevu Josepha Nzirorere za ponovno razmatranje usmene odluke po zahtjevu da se naloži objelodanjivanje kompletne dokumentacije o isplatama MKSR-a u korist svjedoka G i T, 29. maj 2008. godine, par. 15.

Prepiska u vezi s Atlijom

24. Prepisku u vezi s Atlijom čini 14 dokumenata⁶² koji potiču iz perioda od 1996. do 2004. godine i u njoj su učestvovali Atlija, tužilaštvo i vlasti države u kojoj je Atlija u to vrijeme boravio. U prvom dokumentu, koji potiče iz 1996. godine, Atlija traži da mu se, za potrebe produženja vize u zemlji u kojoj je u to vrijeme boravio, dostavi potvrda da je "očevidac" i da je "svjedočio". U tom dokumentu se ne navodi da li je upućen tužilaštvu. Ostali dokumenti su zahtjevi u kojima dotična država za potrebe postupka repatrijacije traži informaciju da li je Atlija još uvijek potreban tužilaštvu kao svjedok, kao i odgovarajući potvrdni odgovori tužilaštva. Posljednja takva potvrda tužilaštva nosi datum 19. maj 2004. godine.

25. Nakon što je i samo pregledalo Prepisku u vezi s Atlijom, Vijeće smatra da se na osnovu nje može utvrditi da je Atlija kao svjedok tužilaštva zatražio i dobio povlasticu, konkretno privremeno izuzeće od postupka repatrijacije. Shodno tome, taj materijal može uticati na njegovu vjerodostojnost. Vijeće stoga smatra da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu prema pravilu 68 Pravilnika kada tu prepisku nije objelodanilo čim je to bilo moguće, s obzirom na to da je nastala u periodu od 1996. do 2004. godine, a tek je nedavno objelodanjena optuženom.

Prepiska u vezi sa Sejmenovićem

26. Prepisku u vezi sa Sejmenovićem čini pismo tužilaštva od 27. septembra 2001. godine upućeno vlastima države u kojoj je Sejmenović u to vrijeme boravio, u kojem tužilaštvo izražava snažnu podršku Sejmenovićevoj želji da emigrira u dotičnu državu i tvrdi "ako g. Sejmenović i njegova porodica ne uspiju dobiti boravišnu dozvolu [ondje] (ni drugdje), on neće moći svjedočiti zbog straha od odmazde nad njim i članovima njegove uže porodice koji žive u Bosni i Hercegovini".⁶³

⁶² Vijeće napominje da je Pismo tužilaštva od 23. aprila 2002. godine, koje nosi ERN broj 06809947 i koje je objelodanjeno 2. novembra 2011. godine, potpisana verzija istovjetnog dokumenta koji je već objelodanjen optuženom 25. oktobra 2011. godine kao ERN 06808754.

⁶³ Šezdeset prvi zahtjev, Dodatak A.

27. Nakon što je i samo pregledalo Prepisku u vezi sa Sejmenovićem, Vijeće smatra da se na osnovu nju može utvrditi da je tužilaštvo doprinijelo mogućnosti da Sejmenović kao svjedok tužilaštva dobije povlasticu, konkretno boravišnu dozvolu u trećoj zemlji. Shodno tome, Vijeće smatra da Prepiska u vezi sa Sejmenovićem može uticati na njegovu vjerodostojnost i, stoga, da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu prema pravilu 68 Pravilnika kada tu prepisku nije objelodanilo čim je to bilo moguće, s obzirom na to da je nastala 2001. godine, a optuženom je objelodanjena tek 26. oktobra 2011. godine.

Prepiska u vezi s KDZ011

28. Prepisku u vezi s KDZ011 čine četiri pisma iz perioda od 1999. do 2000. godine i u njoj su učestvovali tužilaštvo i vlasti države u kojoj je KDZ011 u to vrijeme boravio. U njoj tužilaštvo, na zahtjev dotične države, potvrđuje da će KDZ011 biti potreban tužilaštvu kao svjedok "na neodređeno vrijeme, moguće nekoliko godina".⁶⁴ Vlasti dotične države su potom izjavile da KDZ011 i njegova porodica mogu dobiti privremenu boravišnu dozvolu s mogućnošću produženja u slučaju da KDZ011 i dalje bude potreban kao svjedok.

29. Nakon što je pregledalo Prepisku u vezi s KDZ011, Vijeće smatra da se na osnovu nje može utvrditi da je tužilaštvo doprinijelo mogućnosti da KDZ011 kao svjedok tužilaštva dobije povlasticu, konkretno privremenu boravišnu dozvolu jedne zemlje. Shodno tome, Prepiska u vezi s KDZ011 može uticati na vjerodostojnost KDZ011. Vijeće stoga smatra da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu prema pravilu 68 Pravilnika kada tu prepisku nije objelodanilo čim je to bilo moguće, s obzirom na to da je nastala 2001. godine, a optuženom je objelodanjena tek 8. novembra 2011. godine.

Prepiska u vezi s Merdžanićem

⁶⁴ Šezdeset treći zahtjev, povjerljivi Dodatak A.

30. Prepisku u vezi s Merdžanićem čine četiri pisma koja potiču iz perioda od 1998. do 2001. godine i u njoj su učestvovali tužilaštvo i vlasti države u kojoj je Merdžanić u to vrijeme boravio. U njoj tužilaštvo izražava svoju zahvalnost vlastima dotične države zato što su izuzeli od repatrijacije osobe koje su i dalje potrebne kao svjedoci i potvrđuje da će Merdžanić biti potreban tužilaštvu kao svjedok "na neodređeno vrijeme, moguće nekoliko godina".⁶⁵

31. Kao što je to bio slučaj s prepiskama o kojima se govori gore u tekstu, Vijeće smatra da se i na osnovu Prepiske u vezi s Merdžanićem može utvrditi da je tužilaštvo doprinijelo da Merdžanić kao svjedok tužilaštva dobije povlasticu, konkretno privremeno izuzeće od repatrijacije, i da, stoga, ta Prepiska može uticati na Merdžanićevu vjerodostojnost. Shodno tome, Vijeće smatra da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu prema pravilu 68 Pravilnika kada Prepisku u vezi s Merdžanićem nije objelodanilo čim je to bilo moguće, s obzirom na to da je nastala 2001. godine, a optuženom je objelodanjena tek 8. novembra 2011. godine.

B. Da li je optuženom kasnim objelodanjivanjem Spornih prepiski nanesena šteta

Prepiska u vezi s Atlijom

32. Premda je tužilaštvo kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi s Atlijom prekršilo svoju obavezu objelodanjivanja prema pravilu 68 Pravilnika, Vijeće konstatuje da optuženom time nije nanesena nikakva šteta. Vijeće je to konstatovalo nakon što je pregledalo Prepisku u vezi s Atlijom i primijetilo da je Prva prepiska u vezi s Atlijom dostavljena optuženom prije nego što je počeo s Atlijinim unakrsnim ispitivanjem 20. oktobra 2011. godine, tako da je znao da je svjedok izuzet od repatrijacije. Osim toga, kao što je rečeno gore u tekstu, Vijeće je 20. oktobra 2011. godine zauzelo stav da, s obzirom kratkoću Prve prepiske u vezi s Atlijom i činjenicu da se unakrsno ispitivanje trebalo nastaviti do 25. oktobra 2011. godine, optuženom neće biti nanesena nikakva šteta

⁶⁵ Šezdeset četvrti zahtjev, povjerljivi Dodatak A.

ako unakrsno ispitivanje započne toga dana. Bez obzira na to, optuženi nije postavio ni jedno pitanje u vezi s tim. Druga prepiska u vezi s Atlijom optuženom je objelodanjena prije završetka unakrsnog ispitivanja i optuženi ni u vezi s njom nije postavio ni jedno pitanje. Premda je Treća prepiska u vezi s Atlijom objelodanjena tek poslije završetka Atljinog svjedočenja, Vijeće smatra da optuženom time nije nanesena šteta jer je ona slična prvoj i drugoj prepisci u vezi s Atlijom, tako da je optuženi raspolagao s materijalom koji je bio dovoljan da Atliji postavi pitanja u vezi s njegovim izuzećem od repatrijacije. Vijeće stoga smatra da kasno objelodanjivanje Prepiske u vezi s Atlijom nije imalo štetan uticaj na cjelokupne pripreme optuženog za suđenje ili njegov pristup Atljinom unakrsnom ispitivanju.

Prepiska u vezi sa Sejmenovićem

33. Premda je tužilaštvo kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi sa Sejmenovićem prekršilo svoju obavezu objelodanjivanja prema pravilu 68 Pravilnika, Vijeće konstatuje da optuženom time nije nanesena nikakva šteta. Vijeće je to konstatovalo nakon što je pregledalo Prepisku u vezi sa Sejmenovićem i primijetilo da je ona optuženom dostavljena prije nego što je počeo s Sejmenovićevim unakrsnim ispitivanjem 27. oktobra 2011. godine. S obzirom na kratkoću materijala, optuženi je mogao postaviti više pitanja o Prepisci u vezi sa Sejmenovićem, ali nije to učinio. Vijeće stoga smatra da kasno objelodanjivanje Prepiske u vezi sa Sejmenovićem nije imalo štetan uticaj na cjelokupne pripreme optuženog za suđenje ili njegov pristup Sejmenovićevom unakrsnom ispitivanju.

Prepiska u vezi s KDZ011

34. Premda je tužilaštvo kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi s KDZ011 prekršilo svoju obavezu objelodanjivanja prema pravilu 68 Pravilnika, Vijeće konstatuje da optuženom time nije nanesena nikakva šteta. Vijeće je to konstatovalo nakon što je pregledalo Prepisku u vezi s KDZ011 i primijetilo da je ona optuženom dostavljena prije početka svjedočenja KDZ011. Optuženi je svjedoku KDZ011 mogao postaviti pitanja u vezi s njegovim privremenim boravištem, što je i učinio na samom kraju unakrsnog

ispitivanja tog svjedoka, nakon što je isteklo vrijeme koje mu je Vijeće dodijelilo za unakrsno ispitivanje.⁶⁶ Vijeće stoga smatra da kasno objelodanjivanje Prepiske u vezi s KDZ011 nije imalo štetan uticaj na cjelokupne pripreme optuženog za suđenje ili njegov pristup unakrsnom ispitivanju KDZ011.

Prepiska u vezi s Merdžanićem

35. Premda je tužilaštvo kasnim objelodanjivanjem Prepiske u vezi s Merdžanićem prekršilo svoju obavezu objelodanjivanja prema pravilu 68 Pravilnika, Vijeće konstatuje da optuženom time nije nanescena nikakva šteta. Vijeće je to konstatovalo nakon što je pregledalo Prepisku u vezi s Merdžanićem i primijetilo da je ona optuženom dostavljena sedmicu dana prije početka Merdžanićevog svjedočenja. S obzirom na dužinu Prepiske u vezi s Merdžanićem, Vijeće smatra da optuženom nije nanescena šteta njenim kasnim objelodanjivanjem jer je imao sedmicu dana da pripremi unakrsno ispitivanje u vezi s tim. U stvari, optuženi je, opet na samom kraju unakrsnog ispitivanja i po isteku vremena koje mu je Vijeće dodijelilo za unakrsno ispitivanje, Merdžaniću postavio pitanja u vezi s njegovim izuzećem od repatrijacije.⁶⁷ Vijeće stoga smatra da kasno objelodanjivanje Prepiske u vezi s Merdžanićem nije imalo štetan uticaj na cjelokupne pripreme optuženog za suđenje ili njegov pristup Merdžanićevom unakrsnom ispitivanju.

C. Da li je opravdano bilo kakvo pravno sredstvo

36. S obzirom na konstatacije u ovoj Odluci, Vijeće ne smatra da bi bilo opravdano izuzeti iskaz bilo kojeg od gorepomenutih svjedoka. U ovoj fazi postupka, i nakon što je proučilo sve podneske na koje upućuje u ovoj Odluci, Vijeće ne smatra potrebnim da tužilaštvu naloži da objasni zašto materijal koji je predmet ove odluke nije objelodanilo ranije. Međutim, s obzirom na konstataciju Vijeća da sav materijal u posjedu tužilaštva na osnovu kojeg se može utvrditi da je neki svjedok kao svjedok tužilaštva zatražio i/ili dobio neku povlasticu može uticati na vjerodostojnost dotičnog svjedoka, zbog čega mora biti objelodanjen na osnovu pravila 68, Vijeće smatra da tužilaštvo mora, najkasnije 13.

⁶⁶ T. 21243-21246 (10. novembar 2011. godine).

⁶⁷ T. 21482-21485 (17. novembar 2011. godine).

decembra 2011. godine, objelodaniti takav materijal koji eventualno ima u svom posjedu, a koji još nije objelodanjen optuženom.

IV. Dispozitiv

37. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće na osnovu pravila 54, 68 i 68bis Pravilnika ovim:

- a) Djelimično **ODOBRAVA** Zahtjeve, većinom glasova, uz suprotno mišljenje sudije Kwona,⁶⁸ i u vezi s kasnim objelodanjivanjem Spornih prepiski konstatuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika;
- b) **NALAŽE** tužilaštvu da optuženom najkasnije 13. decembra 2011. godine objelodani sav materijal u svom posjedu na osnovu kojeg se može utvrditi da je neki svjedok u ovom predmetu u tom svojstvu zatražio i/ili dobio neku povlasticu;
i
- c) **ODBIJA** Zahtjeve u svim drugim pogledima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom jeziku.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 22. novembra 2011. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

⁶⁸ Sudija Kwon upućuje na svoje Djelimično suprotno mišljenje u Odluci po zahtjevima optuženog broj 37-42 u vezi s kršenjem odredbi pravila o objelodanjivanju i Djelimično suprotno mišljenje sudije Kwona, 29. mart 2011. godine. Premda se sudija Kwon slaže s većinom da je pravilo 68 Pravilnika prekršeno, s obzirom na to da optuženom nije nanesena šteta, smatra da zahtjeve treba u potpunosti odbaciti.